

דְעַקְבַּ עֵינֶיךָ וְרָאֵת יְהוָה עֶשֶׂר וְכִבְדוֹ וַתִּיָּיִם

מוֹשֶׁה עָיַן עֵינָיו כִּי קָמָד מִבֶּן הַיָּדָם אֲשֶׁר עָלָּפְנֵי הָאָרְצָה:

וּמִבְּנֵי הַיָּדָם עֵינֵי שְׂמֵרָה מִשְׁמֵרָה עָיַן עֵינָיו כִּי קָמָד מִבְּנֵי הַיָּדָם אֲשֶׁר עָלָּפְנֵי הָאָרְצָה

א"כ יסוד הכריאה ושלמותה תלוי בשלמות העונה, ואמרו חז"ל במדר' ע"פ בראשית ברא אלהים ההי' ועונותו תרבינו בנוגע שבעולם מלך בשרי'ד מוכיר שמו ואח"כ מוכיר מעשיו, אבל הקב"ה הוכיר מעשיו ואח"כ הוכיר שמו. שמצד שהעונה היא יסוד כל השלמות של התכלית הכריאה רמזה הוא יתעלה בפתח דברי ההי'.

ולפי' י'ל שני ענינים בעונה. ה' מצד הכרת רוממותו ית' לא יחשב אצלו רצונו כלל נגד רצון קונו, והב' מצד הכנתו השלמה שמבלעו ית' אין מצטאות כלל לא ית' במציאות שום רצון אצלו וז'ת רצונו ית'. ונמצא שיראה הוא מצד חכמה ועונה מצד רצון, ורצון הוא יותר נגשג בענינו מחכמה, שהחכמה היא כל'י-השמש שרצון השלם מתגלה על ידו. א"כ מה גדול ערך המרגלית הטובה שבפני חז"ל (ה'): "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה עונה עקב לסוליתה".

מִיָּדָּם אֲשֶׁר עָלָּפְנֵי הָאָרְצָה:
לאדם לא יעלה בלבו שום תשוקה כלל כ"א מילוי רצון קונו ועשייתו נחת-רוח לפניו. והוא שאמרו חז"ל באדר"ג (א) על משרע"ה בעונות, ששלשה מוכי' שחין הם והיה'ת דעתו של משה נמוכה מכולו, והיינו שכל כמה שמתברר אצל האדם איך שאינו נחשב מצד עצמו וכל החשיבות הנראית בו הוא רק מצד צבורא ית', והוא יתעלה הוא השלם-תכליתית הנבדד והנורא, יבחי' שהוא חוץ משורת השכל והיושר שיהי' פונה בהשתדלותו בעבור הטוב המגיע לו מצד שהוא מגיע לו, כיון שידע שיש בזה נחיר' לבורא ית', שכל התכלית והתפצו'ס ראו' ומחויב שיהיו בטלים בערך התכלית הגדול והקדוש הזה שאין ערוך אליו, וכל מה שידע זה האמת יותר יגיע יותר לשלמות הרצון שיהי' רצונו ממש כרצון קונו, ו' **שֵׁשׁ אָרְצָה**

עֵינֵיךָ כְּשֶׁבַל הַעֵטוֹת יִרְאֶת כִּי בִּזְמַן ל"ח עֵינֶיךָ עֵיקָר וְהִירָאָה סִפִּילָה וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר (ב)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

אמנם בכלל לא תגלה לו מלי' יסוד כל אלה שבטולת, נבדד, שו'ר, וחכמה, עשיר'ס יר'ס כ' סכניה, וכג'ת'ל מ'ת' ס'ט'ט' ט'ר'ל' מ'ג'ל' נ'ד'ל'ס כ'ל' ח'ז'י'כ' ל'פ'י מ'ק'ו'ס ו'מ'ג'ל' א'ל' ל'ח ד'ל' ו'ש'ל ר'ח' ו'ס', ו'ק מ'ל'ס מ'ג'ל'ת ח'ו'ר'ס ע'ד'ת'ק ר'ק ל'פ'י מ'ש'ט' ע'מ'ל'ה, ע' ס'מ'י'ת ו' ו' ו' ו'ל' כ'ס'ו'ס ו'ל' מ'ל' א'ל' ח'ח ד'ל' ו'ל' ח'ח ו'ס', י'ש'ט' ע'ל' ז'ל'ת מ'ר'ס ו' נ'ח'ש ו'מ'ט' ס'ס ל'ו'ח'ת נ'ד'ל'ת ל'ל כ'ק'ל'ס ס'ק'ב'ט'ס כ'כ' ע'ד ל'ה'ח'ת ס'מ'י'תו מ'ל'י'ס, ו'כ'ז'ה ל'כ'ס' ו' ה'כ'י'ב ע'ד נ'מ'ק'ר מ'ש'ל'ת ל'לו מ'י ס'ח'א מ'ל ק'ו'ס ו'ל'ק ע'ד ל' מ'ש'ט', ו'ס' א'ז ס'ח'ק' ל'ל', נ'ח'ש א'ת'ת מ'ת' ו' ל'כ'ר'ו'ל' ח'כ'ו'ס.
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

חוקק מן הפשיטות ביותר, ודבר זה מבואר. ורמזו חכמים עליו בכמה מקומות במסכת שבת בפרק ר"ע (פ"ט. א') באגדה שאמרו סם האילן וְעַמֵּט עֲצֵמָן תְּקַרָּא תְּרֵיחַ עַל שֵׁמֶךְ, וְהַרֵי בִּצְרוֹ כִּי הָעֵנָה הָאֵת הַדֶּבַר עֲצָמִי לְתַחֲתָי שֶׁאֵמְרוּ שֶׁבְּשִׁבְלֵי זֶה הַקֶּרֶן בִּמְשָׁה כְּמוֹ שֶׁהָעֵדִי הַכָּתוּב עֵלָיו הָאִישׁ מִשָּׁה עֵגוֹ מֵאֵד, מֵפָנָי שְׁהִיָּה מִיּוֹתֵד בְּעֵנָה הִיָּה מִיּוֹתֵד לְתוֹרָה וְזֶה שֶׁהִמְדָּה הָאֵת הָיָה הָעֵנָה הִיא פְּשִׁיטוֹת הַשֶּׁכֶל הָיָה פְּשׁוּט. וְבִעַל גֹּאֲוָה שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַפְּשִׁיטוֹת הָיָה נֹטָה אֵל הַגְּשָׁמִי, וְלָכֵן אֵמְרוּ בְּפֶרֶק קַמָּא דְעִירֻכְיֵן (י"ג. ב') לֹא בְשָׁמַיִם הִיא לֹא בְּגִסְי רֵוח הִיא כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ דְבִרֵּי זֶה בִּמְקוּמוֹת הֶרְבֵּה מֵאֵד.

מדת העונה היא שגורם לו שזוכה אל התורה וכדאמר'י בפרק קמא דתענית (ו. א') אמר ר' חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה וכו' כמו שבבואר למעלה בנתיב התורה. וכבר אמרנו למעלה, כי העונה יש בה הפשיטות ביותר ולפיכך ראוי'ה מדה זאת אל התורה שהוא השכל הפשוט. והגבחות הפך זה שהיה מדה גשמית וכל זה מפני כי בעל גס רוח הפך הפשיטות כי כל פשוט לא יוגדר ולא יוגבל, ומי שיש בו טענה בדעתו ובמהשבתו שהוא נבדל מן שאר בני אדם הוא

ה. העונה היא מחוברת עם השלמות הרוחנית, שכל מה שהאדם משיג יותר את העולם ואת החיים, את שכולם הרוחני והחמרי, את הצרכים הרבים של הכלל ושל הפרט, או הוא משיג את קוצר ידו, את עורו'ן השגתו, את מעוט כח רצונו להיטיב, והוא נשפל ברוחו, והוא תמיד הולך ומתעלה על-ידי תפוצ'ו הגדול להתקרב ביותר אל הטוב המוחלט.

מדת העונה היא שגורם לו שזוכה אל התורה וכדאמר'י בפרק קמא דתענית (ו. א') אמר ר' חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה וכו' כמו שבבואר למעלה בנתיב התורה. וכבר אמרנו למעלה, כי העונה יש בה הפשיטות ביותר ולפיכך ראוי'ה מדה זאת אל התורה שהוא השכל הפשוט. והגבחות הפך זה שהיה מדה גשמית וכל זה מפני כי בעל גס רוח הפך הפשיטות כי כל פשוט לא יוגדר ולא יוגבל, ומי שיש בו טענה בדעתו ובמהשבתו שהוא נבדל מן שאר בני אדם הוא

מדת העונה היא שגורם לו שזוכה אל התורה וכדאמר'י בפרק קמא דתענית (ו. א') אמר ר' חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה וכו' כמו שבבואר למעלה בנתיב התורה. וכבר אמרנו למעלה, כי העונה יש בה הפשיטות ביותר ולפיכך ראוי'ה מדה זאת אל התורה שהוא השכל הפשוט. והגבחות הפך זה שהיה מדה גשמית וכל זה מפני כי בעל גס רוח הפך הפשיטות כי כל פשוט לא יוגדר ולא יוגבל, ומי שיש בו טענה בדעתו ובמהשבתו שהוא נבדל מן שאר בני אדם הוא

וּמְתוֹךְ הַשְׂמֵחָה מְגִיעִים לְמַלְבְּשָׁתוֹ עֵנָה וְיִרְאָה. יִרְאֵתִי מְתוֹךְ שְׂמֵחָתִי וְשִׂמְחָתִי מְתוֹךְ יִרְאֵתִי. הַמּוֹשֵׁג שֶׁל יִרְאָה הוּא יְחִסְרׁוֹ בְּמִשְׁנֵה הַחִדְרָכִיתִּים-מַעֲשִׂית שֶׁל אַרְבָּעִים שְׁמוֹנֵה דָבָרִים: סֹדֵר הָאֵת הַפּוֹךְ : בִּידְרָא, בַּעֲנָה. עֵנָה הִיא הָאוֹפִי הַעֲצָמִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, סְגוּלָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. סֹדֵר הַדְּבָרִים בַּהֲדָרָכָה הַמַּעֲשִׂית הוּא. שְׂהִירָאָה קוֹדְמַת, מִשּׁוּם שֶׁבְּמַעֲשֵׂה הִירָאָה הִיא הַקּוֹדְמַת: רִאשִׁית חֻכְמָה וְיִרְאֵת ה' י'. כְּהַכְשֵׁר וְכִיסוּד אֵיתָן לְחֻכְמָה מְזוֹכָרָה לְיָדֵית יִרְאָה, וְאִילּוּ כְּשֶׁאֵינֵן נִמְצָאִים בְּדַרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁל לִימֵדוֹ תְּרִיחַ לַשְּׂמַחָה — כַּאֵן הֵנָּה קוֹדְמַת. מִשּׁוּם שֶׁהָעֵנָה הִיא הַסְּגוּלָה יְחִידָה שֶׁל הָעַמ. הָאוֹפִי הַעֲצָמִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמְתוֹךְ זֶה מַתְגַּלָּה הִירָאָה שְׁלֵנוֹ. עֵיקָר עֵינֵינוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חֲכָם הוּא הָעֵנָה. מְתוֹךְ הַתְּבַטְלוֹת כַּלְפֵי שְׂמִיאָה מַתְגַּלָּה הִירָאָה.

העונה המקורית והאמיתית היא יסוד היראה, וזו תכלית כל המשיגים. ומו' שלמה המלך אמר כי בעל עונה שהוא משפיל עצמו אי אפשר שלא יהיה בעל יראה, כי בעל עונה מכיר שפלותו ולפיכך הוא ירא מן השם יתב', והוא הפך בעל הגאווה אשר בעל הגאווה אמר מי לי בשמים ואינו משפיל עצמו לפני השם יתב'. והוא עקב עונה יראת ה', ר"ל כי במשך אחר הענות היראה כמו שנמשך העקב אחר הגוף כך נמשך היראה אחר העונה. לראשה עשתה עוננו עקב לסוליתה, מה שעשתה החכמה עטרה לראשה שוב' ראשית חכמה יראת ה' עשתה עונה עקב לסוליתה שא"י עקב עונה יראת ה' ע"כ. ויבאר דבר זה. כי ע"י החכמה זול' האדם מגיע ליראת שמים. כמו שאמרו חכמינו וז'ל (אבות פ"ב) אין ע"ה חסיד ואין בור ירא חסא, שמה תראה כי החכמה היא מדרגה ומעלה עליונה שעל ידה מגיע האדם ליראת שמים. כי על ידי החכמה מכיר האדם את עלותו וירא מפניו ודבר זה אין צריך ראוי.

יא. העונה והשפלות האמתית מוסיפה בריאות וכן, והרמיונות מחליאה ומעצביה. על-כן יבחר לו האדם מרת העונה והשפלות בצורתה הבהירה למען יחוק ויאמץ ויקו' ד' לחילוס כת' יא.

עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)
עֵינֵיךָ עֵיקָר וְעַקְבֵּי לֶה מְדַרְס לְרַגְלֵיהֶּ : (א)

